

Nadir İsmaylov

Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
nadir_ismayil56@mail.ru

Bibliografiyaşünaslıq kafedrası-50

Xülasə: Məqalədə BDU-nun Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının yarandığı tarixəraat, kafedranın tədris, elmi-tədqiqat və beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsində fəaliyyəti, onun formalaşmasında xidmətləri olan görkəmli alimlər haqqında, keçdiyi 50 il haqqında ümumiləşdirilmiş təsəvvür yaradılmasının əy göstərilmişdir.

Кафедра библиографоведения-50

Резюме: Статья посвящена истории кафедры Библиографоведения БГУ, деятельности кафедры в области преподавания, исследований и международного сотрудничества, а также обобщения вклады видный ученых, служащих в ее становлении.

Department of bibliographical-50

Abstract: The article is devoted to the history of Bibliographic science Department of BSU, the activities of the department in the field of teaching, research and international cooperation, as well as summarizing the contributions of eminent scientists serving in its development.

Açar sözlər: BDU-nun Bibliografiyaşünaslıq kafedrası, təşkili, formalaşması, müasir fəaliyyəti.

Ключевые слова: Кафедра Библиографоведения БГУ, организация, образование, современная деятельность.

Keywords: Bibliographic science Department of BSU, organization, education, modern activities.

Azərbaycanda kitabxanaçılıq və informasiya ixtisasının yaranması və inkişafının qurucusu olan Əməkdar elm xadimi, professor Abuzər Xələfovun yaradıcılığında qırmızı xətlə keçir. Onun yaradıcılığında kitabxanaçılıq təhsili elmi və pedaqoji fenomen kimi kompleks təhlil olunmuş, fakültənin Bakı Dövlət Universitetində yaradılması və akademik mühitə inteqrasiyasının strategiyasının hazırlanması və həyata keçirilməsinə bilavasitə rəhbərlik etmişdir. [1,2,10] Məlumdur ki, kitabxanaçılıq və informasiya ixtisasının arxitekturasında bibliografiya fənləri ailəsinin müstəsna yeri vardır. Tədqiqatlar göstərir ki, bibliografik fəaliyyət müstəqil peşə sahəsinə çevrilənə kimi böyük bir tarixi inkişaf yolu keçmişdir. Onun tarixinin qədim Şumer kitabxana mədəniyyəti ilə əlaqəli olması artıq elm tərəfindən müəyyən edilmişdir. E.ə. III minillikdə şumer kitabxanasının kataloqlarının yaradılması bütövlükdə informasiya mədəniyyəti, o cümlədən onun tərkib hissəsi olan bibliografik informasiyanın bünövrəsinin qoyulmasının ilk tarixi faktı kimi görkəmli alimlər tərəfindən qəbul olunmuşdur. Bibliografik informasiyanın kitabxanalarda yaradılması prosesi sonralar da davam etmişdir. Assuriya çarı Aşşurbanipalın e. ə. VI əsrdə fəaliyyəti

yət göstərən kitabxanasının sistemli kataloqunun yaradılması bibliografik informasiyanın inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcı oldu. Ellinizm dövründə Misirin ən böyük kitabxanası olan İskəndəriyyə kitabxanasının kitabxanaçısı Kallimaxın tərtib etdiyi cədvəl bibliografik informasiyanın hüdudlarının genişləndirilməsi baxımından keyfiyyətcə yeni mərhələnin əsasını qoymuş oldu. Bu əsərin müəllifi onu kitabxananın fondu ilə məhdudlaşdırmamış, yunan ədəbiyyatını nümunələrin saxlanma yerindən asılı olmayaraq bibliografik göstəriciyə daxil etmişdir.

Bibliografik fəaliyyətin inkişafında yeni mərhələ qərbdə biobibliografik lüğət, şərqdə təzkirə janrının yaranması olmuşdur. Azərbaycanda bəyaz, cüng, təzkirələr bibliografik informasiyanın əsas daşıyıcılarından biri kimi orta əsrlərdən başlayaraq bu günə kimi inkişaf etməkdədir. Bu baxımdan Sam Mirzə, Səfəvi Əhdi Bağdadi, Sadiq bəy Sadiqi, Lütvəli bəy Azər, Seyid Əzim Şirvani, Məhəmmədli Tərbiiyyət və onlarla görkəmli söz adamlarının yaratdıqları təzkirələr bu gün də öz elmi əhəmiyyətini saxlamaqdadır. Orta əsrlərdən başlayaraq sənəd kommunikasiya sisteminin mürəkkəbləşməsi, bibliografik informasiyanın yeni istiqmətlərinin yaranması və bibliografik fəaliyyətin elmi metodlarının təşəkkülü və tədricən inkişafı ilə nəticələnmişdir. Axtarış, kommunikasiya və qiymətləndirmə funksiyalı bibliografik vəsaitlər sisteminin yaranması və formalaşması XIX əsrdən etibarən ümumdünyaprosesinə çevrilmişdir. Bəhs edilən dövrdə və XX əsrin 50-ci illərinə kimi Azərbaycanda bibliografiya mədəniyyətinin daşıyıcıları görkəmli ziyalılar - Abbasqulu ağa Bakıxanov, Mirzə Kazım bəy, Firudin bəy Köçərli, Mirzəbala Məhəmmədşadə, Aleksandr Baqri, Məmmədamin Əfəndiyev və başqaları mühüm rol oynamışlar. [5] Baş verən bu proseslərin nəticəsində bibliografik fəaliyyətin mahiyyətinin dərk edilməsi, onun elmi metodlarının yaradılması zərurətə müxtəlif elm və fəaliyyət sahəsinin adamlarının epizodik məşğul olduğu sahədən professional fəaliyyətə keçidin baş verməsinə şərait yaratmışdır. Beləliklə, əməli bibliografik fəaliyyətin nəzəriyyəsi, metodikası, tarixi və təşkili problemlərinin öyrənilməsinə ciddi ehtiyac bibliografiyaşünaslıq elminin və ali təhsilli bibliograf kadrların hazırlanması sisteminin yaranmasına gətirib çıxarmışdır. XX əsrin əvvəllərindən başlayaraq dünyada kitabxanaçılıq və bibliografiya dərəcələri, kursları, orta ixtisas məktəbləri və nəhayət ali təhsil üzrə müvafiq ixtisaslar yaranmağa başladı. Lakin həyata keçirilən bu səviyyəli tədbirlər cəmiyyətin informasiya təminatını təşkil edən informasiya təhlil fəaliyyətinin metodologiyası və metodikasını bilən yüksək ixtisaslı kadr hazırlığı sisteminin yaradılmasını həyati zərurətə çevirdi.

Beləliklə, Azərbaycanda 1947-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin kitabxanaçılıq şöbəsinin yaranması ilə professional bibliograf kadrların hazırlanmasının əsası qoyuldu. Şöbənin təşkilində xalqımızın gökəmli ziyalısı Süleyman Rəhimovun müstəsna xidmətləri olduğunu Əməkdar elm xadimi professor A.A.Xələfov çox yüksək qiymətləndirmişdir. Şöbədə tədrisin və sahə üzrə elmi-tədqiqat işinin təşkili məqsədilə kitabxanaşünaslıq və bibliografiya kafedrası yaradıldı. Kafedranın təşkil edilməsi sonrakı illərdə onun respublikada ki-

tabxanaşünaslıq və bibliografiya üzrə elmimərkəzə çevrilməsinə zəmin yaratdı. Kafedranın ilk müdiri milli bibliografiyanın inkişafında xüsusi yeri olan Əliheydər Qəhrəmanov təyin edildi. Kitabxanaçılıq şöbəsinin ilk məzunlarının kitabxanaşünaslıq və bibliografiya kafedrasına işə qəbul edilməsi onun 1962-ci ildə müstəqil fakültəyə çevrilməsində əsas rol oynadı. Fakültənin ilk dekanı da məhz şöbənin ilk məzunlarından olan, ömrünün bu sahənin inkişafına həsr edən Abuzər Xələfov seçildi. Kitabxanaçılıq fakültəsinin Bakı Dövlət Universitetində yaranması kitabxanaşünaslıq və bibliografiya elminin və kitabxanaşünaslıq məktəbinin formalaşması tarixi hadisə olaraq onun gələcək taleyini demək olar ki, qəti şəkildə həll etdi. Fakültədə ixtisas fənlərinin tədris planında xüsusi çəkisinin artması və sahə üzrə elmi-tədqiqat işlərinin aparılması zərurəti dekanı A.Xələfovun təşəbbüsü və gərgin əməyi və yenidən formalaşmağa başlayan kollektivin dəstəyi nəticəsində 1968-ci ildə bibliografiya kafedrasının yaradılması ilə nəticələndi. [2] Kafedranın ilk əməkdaşları Zöhrab Əliyev, Əşrəf Xələfov, Bayram Allahverdiyev, Hacı Həsənov və Fərman Bayramov olmuşdur. Kafedranın ilk müdiri milli bibliografiyanın təzkiyə janrının tarixi ənənələrinin ilk tədqiqatçılarından biri olan, o zamanlar Dövlət kitabxanasında elmi işlər üzrə direktor müavini işləyən tanınmış ziyalı Əşrəf Teymur oğlu Xələfov təyin edildi.

1956-cı ildə kitabxanaşünaslıq və bibliografiya ixtisası üzrə ilk dəfə əyani aspiranturaya qəbul olunan Zöhrab Əliyevin rəhbəri də Əliheydər Qəhrəmanov olmuş, onun vəfatından sonra (1959) Sankt-Peterburq Mədəniyyət və İncəsənət İnstitutunun alimi M.D.Eyxonqoltsun elmi məsləhətçiliyi ilə 1963-cü ildə "Azərbaycanda bibliografiya işinin inkişafı (1920-1958-ci illər)" adlı namizədlik dissertasiyasını uğurla müdafiə etməklə ilk dəfə olaraq Azərbaycan bibliografiyasının meydana gəlməsi və inkişafı tarixini elmi əsaslarla tədqiq edən mütəxəssislərdən birincisi olmuşdur.

O, bir müddət M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasında və Mədəniyyət Nazirliyində çalışmış, 1960-cı ildən Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya kafedrasında müəllim, 1970-1980-ci illərdə Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin dekanı, 1984-cü ildən 2007-ci ilə qədər Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının müdiri vəzifələrini təşkilatçılıq bacarığı və idarəçilik səriştəsi ilə, yüksək peşəkarlıq və məsuliyyətlə icra etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Əməkdar Mədəniyyət işçisi, Professor Z.H.Əliyev 55 illik elmi-pedaqoji fəaliyyəti ərzində Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsində bibliografiyaşünaslıq fənləri üzrə tədris prosesinin yüksək səviyyədə təşkili və həyata keçirilməsinə rəhbərlik etmiş, bir sıra dünya ölkələrində qabaqcıl təcrübəni öyrənmiş, bibliografiyaşünaslıq elmi məktəbinin əsas elementlərini yaratmağa nail olmuş görkəmli ziyalıdır.

Yüksək ixtisaslı bibliografiyaşünas kadrların yetişməsi istiqamətində əsaslı işlər görməklə yanaşı, bu sahədə elmi tədqiqat işinə də böyük əhəmiyyət vermişdir. Onun geniş elmi tədqiqatları Azərbaycanda bibliografiyanın tarixinin formalaşması qanunauyğunluqları, bibliografiyanın nəzəri əsaslarının öy-

rənilməsi, bibliografik fəaliyyətin meydana gəlməsi və inkişafı, onun çoxcəhətli quruluşu, kitabxanalarda bibliografiyalaşdırma və bibliografik xidmət prosesinin təşkili metodikası kimi aktual məsələlərə həsr edilmiş, dərslik və dərs vəsaiti, elmi məqalələrdə öz əksini tapmışdır.

Böyük zəhmət nəticəsində müxtəlif illərdə "Azərbaycanda bibliografiya işinin vəziyyəti və inkişafı tarixindən (1945-1956)", "Kitabxanada məlumat-bibliografiya aparatının təşkili", "Tövsiyə bibliografik vəsaitlərin tərtibi metodikası", "Azərbaycan bibliografiyasının tarixi", "Ümumi bibliografiyaşünaslıq" adlı mühüm əsərlər ərsəyə gətirmişdir. Bu əsərlər bibliografiyaşünaslıq üzrə yaranmış istənilən məsələnin həlli üçün bu gün də mütəxəssislərin dəfələrlə müraciət etdiyi, sahə üzrə elmi tədqiqatlarda geniş istifadə edilən dəyərli elmi məxəzlərdir.

Professor Z.Əliyevin elmi rəhbərliyi ilə bir neçə bibliograf alimlər yetişmiş, müvəffəqiyyətlə namizədlik dissertasiyaları müdafiə etmiş, bir çox tədqiqatçıların opponenti olmuşdur. Eyni zamanda respublikamızda müxtəlif elm, mədəniyyət, təhsil müəssisələrində, digər idarə və təşkilatlarda, regional informasiya mərkəzlərində çalışan yüksək istisaslı, səriştəli, peşəkar kitabxana-informasiya mütəxəssisləri, bibliografların hər biri bu gözəl insanın, dəyərli alimin yetirmələridir.

Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının təşkilində Xələfov Əşrəf Teymur oğlunun xidmətlərini xüsusi qeyd etmək lazımdır. O, 1959-cu ildən Bakı Dövlət Universitetində müəllim kimi çalışmış, 1968-ci ildən etibarən bibliografiya kafedrasına 10 il ərzində rəhbərlik etmişdir. 1966-cı ildə "V-VIII sinif şagirdlərinin sinifdənkənar mütaliəsinə rəhbərlik (Respublika uşaq və məktəb kitabxanalarının materialları əsasında)" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək, pedaqoji elmlər namizədi alimlik dərəcəsi almışdır. Müxtəlif illərdə çap etdiyi "Kütləvi kitabxanalarda gənclərin mütaliəsinə rəhbərlik" (1957), "Mütaliə mədəniyyət haqqında" (1965) kitabların, "Bədii ədəbiyyat və ədəbiyyatşünaslığın bibliografiyası" (1986) adlı dərs vəsaitinin, respublikanın mətbuat orqanlarında dərc olunmuş "Azərbaycan ədəbi bibliografiyası 70 ildə", "Bədii ədəbiyyatın mövzu bibliografiyası", "Ədəbi bibliografiyanın effektivliyi", "Ədəbi bibliografik mənbələr mütəxəssislərə bibliografik xidmətin əsas vasitəsidir", "XX əsr təzkiyəçiləri haqqında" və s. bu kimi onlarca elmi məqalələrin müəllifidir. SSRİ Mədəniyyət Nazirliyinin, Təhsil Nazirliyinin və Həmkarlar İttifaqı orqanlarının fəxri fərmanları ilə təltif edilmişdir. Ə.Xələfov 2008-ci ildə vəfat etmişdir.

Bibliografiya kafedrasının inkişafında xidmətləri olan alimlərdən biri də Bayramov Fərman Aslan oğludur. O, 1960-cı ildə ADU-nun kitabxanaçılıq fakültəsini bitirmiş, 1960-1969-cu illər də M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasında baş metodist və şöbə müdiri vəzifələrində çalışmışdır. 1970-ci ildən ADU-nun kitabxanaçılıq fakültəsində çalışmışdır. "Cəlil Məmmədquluzadənin ədəbi irsinin nəşri tarixi və yazıçı haqqında bibliografiya" adlı namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək elmi dərəcə almışdır. "Azər-

baycan iqtisadiyyatının bibliografiyası”, “Milli bibliografiyamızdan biri”, “XX əsr Azərbaycan alimləri və bibliografiya”, “H.Z. Şirvani yaradıcılığında mütləq və bibliografiya ya məsələləri” adlı məqalələrin, “Cəlil Məmmədquluzadə: 1866–1966”, “Nəriman Nərimanov: 1870–1970” bibliografik vəsaitin, bir sıra xronikanın müəllifi olmuşdur. “Əmək veteranı” medalı ilə təltif edilmişdir.

Qısa müddət ərzində kafedra təşkil edildi və onun fəaliyyəti nəticəsində tədris olunan fənlərin və aparılan elmi araşdırmaların keyfiyyətinin artması müşahidə olunmağa başladı. Ötən əsrin 70-80-ci illərini Bibliografiya kafedrasının tarixində mübaligəsiz olaraq inkişaf dövrü kimi qiymətləndirmək olar. Bu dövrdə kafedraya yeni işçilərin qəbul edilməsi, aspiranturaya perspektivli obyektlər seçilib götürülməsi milli bibliografiyanın tarixi ənənələrinin tədqiqat obyektinə kimi formalaşması ilə nəticələndi. Bəhs edilən dövrdə kafedranın tədris və elmi mərkəz kimi formalaşmasında professional bibliografların ikinci nəslinin nümayəndələri olan Bayram Allahverdiyev, Fərman Bayramov, Aydın Xəlilov, Rəifə Vəzirova və Qəmzə Hacıyeva, üçüncü nəsillə mənsub olan Rəşad Süleymanov, Çimnaz Rüstəmov, Nadir İsmayilov, Sima İsmayilova, Əliyusif Məmmədov, Xuraman Ağayeva və Solmaz Sadıqovanın xidmətlərini xüsusi qeyd etmək lazımdır.

Bibliografiyaşünaslıq kafedrasında “Kitabxanalarda bibliografiya işinin təşkili və metodikası” fənninin tədrisi sahəsində əldə edilən nailiyyətlərdən bəhs edərkən Vəzirova Rəifə Əsəd qızının fəaliyyətini qeyd etmək lazımdır. O, Bakı Dövlət Universitetinin kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsində 1974-cü ildən 2010-cü ilədək laborant, assistent, baş müəllim vəzifələrində çalışmışdır. 10-dan çox məqalənin, 1 kitabın müəllifidir.

Kafedrada “Xarici bibliografiya”, “Ölkəşünaslıq bibliografiyası” fənninin müasir tələblər səviyyəsində tədrisinin təşkilində Hacıyeva Qəmzə Söhbət qızının fəaliyyəti səmərəli olmuşdur. O, 1966–1970-ci illərdə BDU-nun Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsində təhsil almışdır. Abşeron rayon Partiya Komitəsi Siyasi Maarif Kabinəsində kitabxanaçı (1970–1971), BDU-nun Bibliografiyaşünaslıq kafedrasında laborant, baş laborant və müəllim (1971–1979) işləmişdir. 1979-cu ildən baş müəllimdir. 2 kitabın, 20-dən çox məqalənin müəllifidir. Kitabxanada ölkəşünaslıq (diyarşünaslıq) üzrə bibliografik fəaliyyət (nəzəri-tarixi, təşkilati-metodik məsələlər), xarici bibliografiya kitablarının, Türkiyədə milli bibliografiya, müasir dövrdə ölkəşünaslıq bibliografiyasının təşkili və s. məqalələrin müəllifidir.

80-ci illərin sonlarında fakültənin yetirməsi, Bibliografiya kafedrasının əyani aspiranturasına daxil olan İsmayilov Nadir İslam oğlu 1987-ci ildə Moskva Dövlət Mədəniyyət İnstitutunun ixtisaslaşdırılmış müdafiə şurasında professor Z.Əliyevin rəhbərliyi ilə “Təbət üzrə regional kitabxana-bibliografiya ehtiyatlarının inkişafı, müasir vəziyyəti və təkmilləşdirilməsi yolları (Azərbaycan materialları əsasında)” mövzusunda dissertasiyasını müdafiə edərək pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru alimlik dərəcəsi almışdır. Onun I-ci rəsmi oponenti professor A.Xələfov olmuşdur. Nadir İsmayilov 1992-ci ildən

dosentdir. Müxtəlif fasilələrlə Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsində dekan müavini işləmişdir (1994–2003). 2007-ci ildən Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının müdir əvəzi olmuş, 2012-ci ildə kafedra müdiri vəzifəsinə təyin olunmuşdur. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin “Qabaqcıl təhsil işçisi”, Fəxri fərmanı ilə təltif olunmuşdur. “Kitabxanalarda bibliografiya işi təşkili və metodikası” (2018, həmmüəllif), “Azərbaycanın bibliografik vəsaitlər sistemi”, “Xarici bibliografiya”, “Sənədsünaslıq”, “Bibliografiyaşünaslıq tədrisi metodikası” və s. fənləri tədris edir. 2 monoqrafiya, 10 kitab, 150-ə yaxın məqalənin müəllifidir. 2013-cü ildə onun Almaniyada rus dilində “Azərbaycanın kitabxana-bibliografiya və informasiya resursları: inkişaf mərhələləri və təkmilləşdirilməsi yolları” monoqrafiyası nəşr edilmişdir. Bir sıra respublika və beynəlxalq konfranslarda iştirak etmişdir. 4 nəfər doktorant və dissertantın elmi məsləhətçisi olmuşdur. 2014-cü ildə BMT yanında Beynəlxalq İnformasiyalaşdırma Akademiyasının həqiqi üzvü seçilmişdir. Onun əsərlərinə misal olaraq Azərbaycan bibliografiyasının bibliografiyası, “Bibliografik tərtibatın metodikası” (R.Vəzirova ilə birlikdə); “Elmi-təbii ədəbiyyatın bibliografiyası”, “Kitabxanada ölkəşünaslıq (diyarşünaslıq) üzrə bibliografik fəaliyyət” (nəzəri-tarixi, təşkilati -metodik məsələləri) (Q.Hacıyeva ilə birlikdə); “Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsi-60: Bibliografik məlumat kitabı” (S.Sadıqova ilə birlikdə); “Xəzər dənizi və neft (1954–2002): Bibliografik göstərici”, “Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya: elmi-nəzəri, metodiki və təcrubi jurnal: bibliografik göstərici (1997–2008-ci illər)”, “Heydər Əliyev və Azərbaycan elmi: Bibliografik göstərici”, “M.F.Axundov: bibliografik göstərici”, “Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti” adlı kitabların, “Azərbaycan Respublikası regionlarının kitabxana-informasiya resurslarının bəzi məsələləri” (Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunun nümunəsində) (İ.Bayramova ilə birlikdə); “Görkəmli Azərbaycan aliminin həyat salnaması” (A.Xələfovla birlikdə); “Görkəmli elm və təhsil təşkilatçısı” (Prof.A.A.Xələfovun 80 illik yubileyi münasibətilə), “Soraq-bibliografiya xidmətinin mahiyyəti və mənbəşünaslığı”, “Azərbaycan kitabxana işinin inkişafında yeni mərhələ” (ADA Universitetinin kitabxanasının keçirdiyi beynəlxalq konfransın icmalı), “Библиотечно-библиографические и информационные ресурсы Азербайджана: этапы развития, состояние и пути совершенствования” və s.

Bibliografiyaşünaslıq kafedrasında sahəvi bibliografiyanın tarixi məsələlərinin tədqiqində Ağayeva Xuraman Telman qızının fəaliyyəti diqqətə cəlb edir. O, 1978-1983-cü illərdə Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin əyani şöbəsində təhsil almış və fakültəni fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir.

Ağayeva Xuraman Telman qızı 1985-1987-ci illərdə Bakı şəhər Xətai rayon MKS-in M.Ə.Sabir adına kitabxana-klubunda kitabxanaçı işləmişdir. 1987-ci ilin noyabr ayından Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsində əvvəlcə laborant, 1992-ci ildən Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının “Bibliografik informasiya-axtarış sistemləri” tədris laboratoriyasının müdiri vəzifələrində çalışmışdır. 2002-2007-ci illərdə Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının dissertantı olmuşdur.

O, professor Z.Əliyevin elmi rəhbərliyi ilə 2009-cu ilin may ayında "Azərbaycanda pedaqoji elmlərin bibliografik informasiya təminatı: tarixi, müasir vəziyyəti və təkmilləşdirilməsi yolları" adlı dissertasiya işini müvəffəqiyyətlə müdafiə edərək 2010-cu ildə pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru elmi adını almışdır. [3]

Dissertasiya işində müəllif Azərbaycanda pedaqoji bibliografiyanın yaranmasını tarixi ardıcılıqla araşdırır, sahə üzrə bibliografik informasiyanın yaranması, inkişafı və formalaşması mərhələlərini, pedaqogika üzrə bibliografik informasiya təminatı sistemini, mövcud olan ümumi xarakterli cari və retrospektiv elmi-köməkçi, tövsiyə, şəxsi bibliografik resursu üzə çıxardır, mütəxəssislərin informasiya təminatında onların həm ənənəvi, həm də elektron formalarının rolunu və səmərəliliyini müəyyən edir.

Müəllif pedaqoji elmlərin bibliografik informasiya təminatının müasir vəziyyətini elmi dövrüyə daxil edir, çatışmazlıqları aşkara çıxardır, alınan elmi nəticələrin təbii obyektini göstərir. Onun tədqiqatları "Pedaqogika üzrə ədəbiyyatın bibliografiyası" (2018) adlı dərs vəsaitində öz əksini tapır.

Xuraman Ağayeva 2011-ci ildən Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının əvəlcə müəllimi, sonra baş müəllimi, 2016-cı ildən dosent əvəzi, 2019-cu ildən dosenti vəzifələrində çalışır. Fakültənin bakalavr pilləsində "Kitabxanalarda bibliografik işin təşkili və metodikası", "Sənədsünaslıq", "Xarici bibliografiya", magistratura pilləsində isə "Beynəlxalq bibliografik əməkdaşlıq", "Bibliografik vəsaitlərin tərtibi metodikası", "Soraq-bibliografiya xidmətinin idarə olunması" fənlərini tədris edir.

"Pedaqogika üzrə ədəbiyyatın bibliografiyası: Dərs vəsaiti" (2018), "Kitabxanalarda bibliografik işin təşkili və metodikası: Dərs vəsaiti" (2018), "Kitabxanalarda bibliografik işin təşkili və metodikası: Metodiki vəsait" (2018), 6 proqram və 80-ə qədər respublikamızda və xarici ölkələrdə nəşr olunmuş elmi məqalə və tezis müəllifi olan Xuraman Ağayeva bir çox respublika və beynəlxalq seminar, simpozium və konfranslarda iştirak etmişdir.

Xuraman Ağayeva fakültənin və universitetin ictimai həyatında yaxından iştirak edir. 2012-ci ildən Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin Elmi Şurasının Elmi katibikimi səmərəli fəaliyyət göstərir. O, dəfələrlə BDU-nun Rektorluğunun fəxri fərmanına layiq görülmüşdür.

Hazırda Xuraman Ağayeva "M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasında informasiya menecmentinin xüsusiyyətləri" adlı elmi-tədqiqat işi üzərində çalışır.

Kafedranın məhsuldar əməkdaşlarından olan **Sadiqova Solmaz Azay qızı** praktiki bibliograf və bibliografiyaşünas olmaqla tarix üzrə fəlsəfə doktoru (2011), dosentir. 1980-1985-ci illərdə BDU-nun Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsində təhsil almışdır. 1994-cü ildən BDU-nun Bibliografiyaşünaslıq kafedrasında baş laborant işləmiş, doktorant (qiyabi) olmuş (1995-1999), sonra müəllim (2004-2008) işləmiş, 2008-ci ildən baş müəllim, 2015-ci ildən dosent

əvəzi, 2017-ci ildən ona Bibliografiyaşünaslıq kafedrası üzrə dosent elmi adı verilmişdir.

2006-2009-cu illərdə Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsində təlim-tərbiyə üzrə dekan müavini işləmişdir. O, 2011-ci ildə professor Z.Əliyevin elmi rəhbərliyi ilə "Azərbaycan mətbuatının (kitab və dövrü nəşrlər) bibliografik repertuarı: tarixi, müasir vəziyyəti və perspektivləri (1959-2000-ci illər)" mövzusunda dissertasiya işini müdafiə etmişdir. [11] Ona Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının FD № 07685 sayılı 3 oktyabr 2012-ci il tarixli (protokol № 28-k) qərarı ilə tarix üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi diplomu verilmişdir.

23.01.2017-ci il tarixdən Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsi, Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının 335601- "Kitabxanaşünaslıq, bibliografiyaşünaslıq və kitabşünaslıq ixtisası üzrə" dövlət büdcəsi hesabına elmlər doktoru proqramı ilə doktoranturaya qəbul olunmuşdur. "İnformasiya cəmiyyəti şəraitində Azərbaycan kitabxanalarında bibliografik fəaliyyətin innovativ formaları və elmi metodları (Azərbaycan Respublikası elmi və sahəvi kitabxanalarının materialları əsasında)" mövzusunda doktorluq dissertasiyası üzərində uğurla çalışır.

Magistratura pilləsində "Milli ideologiyaya dair ədəbiyyatın bibliografiyası" və "Humanitar ədəbiyyatın bibliografiyası", bakalavriatura pilləsində "Bibliografiyaşünaslıq", "Sosial-siyasi informasiya resursları" (Azərbaycan və ingilis bölməsində), "Xarici bibliografiya", Azərbaycan bibliografiyasının tarixi", "Kitabxanalarda bibliografiya işinin təşkili və metodikası" və s. fənləri tədris edir.

Dosent Solmaz Sadiqovanın 2018-ci ildə çapdan çıxmış monoqrafiyası "Azərbaycan milli bibliografiyası qlobal informasiya məkanında" adlanır. Qlobal informasiya məkanında Azərbaycan milli bibliografiyasının yeri, rolu və əhəmiyyətindən bəhs edən monoqrafiya Bakı Dövlət Universitetinin yaradılmasının 100 illik yubileyinə həsr olunmuşdur.

S.Sadiqovanın 2018-ci ildə elmi məqaləsinin biri (Initial resources on socio-political information) xaricdə "European Journal of Humanities and Social Sciences" jurnalında Viennada (ingilis dilində) çap olunmuşdur.

Bakı Dövlət Universitetinin 90 illiyi münasibətilə «Səmərəli elmi-pedaqoji fəaliyyətinə görə» Azərbaycan Respublikası Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin «Fəxri Fərmanı» ilə təltif olunmuşdur. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin fəxri fərmanı ilə təltif edilmişdir.

S.A.Sadiqova 150- dən çox əsərin - 1 qrant qalibi, 27 kitab, 9 fənn proqramı, 22 tezis və 90 məqalənin (o cümlədən 6 məqalə xaricdə çap olunub), 2 dərs vəsaitinin müəllifidir, 6 məqalə, 1 proqram və 1 dərs vəsaiti ingilis dilində çap olunmuşdur. Yeri gəlmişkən, böyük ehtiramla qeyd etmək lazımdır ki, professor A. Xələfovun elmi metodikası əsasında hazırlanan Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevə həsr edilmiş Dünyanın görkəmli siyasi xadimləri seriyası ilə 3 dildə çap olunmuş bibliografik məlumat kitabının (2003) tərtib edilmə-

sində Solmaz Sadiqovanın da iştirak etdiyini qeyd etmək lazımdır. Bu seriyanın ideya müəllifi professor A. Xələfovdur. Bu seriya ilə bibliografik məlumat kitablarının nəşri son illər ölkəmizdə artıq ənənə halını almışdır.

Azərbaycanda bədii ədəbiyyat və ədəbiyyatşünaslıq üzrə mütəxəssislərin informasiya təminatında bibliografik resursun inkişaf tarixini tədqiq edən alimlərdən biri də İsmayılova Sima Paşa qızıdır. Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Sima Paşa qızı İsmayılova 1978-ci ildə Kitabxanaçılıq fakültəsini bitirmişdir. Kitabxananın “Ədəbiyyatın elmi sistemləşdirilməsi” şöbəsində böyük kitabxanaçı vəzifəsində çalışmışdır (1978-1981). S.İsmayılova 1981-ci ildən Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin Bibliografiyaşünaslıq kafedrasında çalışır. O, 1988-1992-ci illərdə Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının dissertantı olmuşdur. S.P.İsmayılova 1992-ci ildə həmin kafedraya müəllim, 2006-cı ildə isə baş müəllim vəzifəsinə seçilmişdir. O, 2012-ci ildə professor Z.Əliyevin elmi rəhbərliyi ilə “Azərbaycanda ədəbiyyatşünaslıq sahəsində mütəxəssislərin bibliografik informasiya təminatı sisteminin vəziyyəti və təkmilləşdirilməsi yolları (1965 - 2000-ci illər)” mövzusunda dissertasiya müdafiə etmişdir. [6]

S.P.İsmayılova 100-dən artıq elmi əsərin, o cümlədən 1 monoqrafiya, (“Azərbaycanda bədii ədəbiyyat və ədəbiyyatşünaslığın bibliografiyası:1965-2000-ci illər”); 2 dərs vəsaiti, (“Azərbaycanda bədii ədəbiyyat və ədəbiyyatşünaslıq üzrə sənəd kütləsi bibliografiyalaşdırma obyektini kimi”, ”Uşaq və gənclər üçün ədəbiyyatın bibliografiyası”); 2 metodik göstəriş (“Uşaq və gənclər üçün ədəbiyyatın bibliografiyası” – qiyabi təhsil alan tələbələr üçün, “Bibliografik evristika”), 12 fənn proqramı, 4 xaricdə nəşr olunmuş məqalənin və 16 tezis müəllifi olmaqla Respublika və Beynəlxalq Elmi Konfransların iştirakçısı olmuşdur.

Sima Paşa qızı İsmayılova gənc nəslin yetişdirilməsindəki xidmətləri və elmin-təhsilin inkişafındakı roluna görə 27.12.2012 –ci ildə BDU-nun rektorluğu və BDU-nun HİK-sədri tərəfindən “Fəxri Fərman”-la təltif edilmişdir.

S.İsmayılova “Sahəvi bibliografiya”, “Bibliografiyaşünaslıq”, “Uşaq və gənclər üçün informasiya resursları”, “Bibliografik evristika”, magistratura səviyyəsində isə “Sənədlərlə iş”, “Azərbaycan bibliografik vəsaitlər sistemi” ixtisas fənlərindən mühazirə və məşğələ dərslərini tədris edir.

Kafedranın müəllimi **Bayramova İradə Ziyadxan qızı** 1981-1986-cı illərdə BDU-nun Kitabxanaçılıq fakültəsində təhsil almışdır. O, 2007-ci ildən Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsi, Bibliografiyaşünaslıq kafedrasında müəllim vəzifəsində çalışır, 2008-2013-cü illərdə kafedranın dissertantı olmuşdur.

2015-ci ilin 13 mart tarixində “Azərbaycan Respublikasının regionlarının kitabxana-bibliografik informasiya təminatı sistemi: müasir vəziyyəti və perspektivləri (2000-2012-ci illər) (Gəncə-Qazax, Quba-Xaçmaz, Lənkəran iqtisadi regionlarının materialları əsasında) mövzusunda dissertasiya işini müdafiə etmişdir. [4] Onun elmi rəhbəri prof. Xəlil İsmayılov, elmi məsləhətçisi isə dos. Nadir İsmayılov olmuşdur. 2016-cı ildə Bayramova İradə tarix üzrə fəlsəfə

doktoru elmi dərəcəsini almışdır. Hal-hazırda Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının müəllimidir.

Bayramova İradə “Regionların sosial iqtisadi inkişafının kitabxana informasiya təminatı sistemi”, “Sənədsünaslıq”, “Kitabxanalarda bibliografiya işinin təşkili və metodikası” fənlərini tədris edir.

Bayramova İradə Ziyadxan qızı 4 kitabın, 50-dən çox elmin məqalə və tezis müəllifidir.

Bibliografiyaşünaslıq kafedrasında innovasiyaların təbliğində Məmmədov Əliyusif Məhəmməd oğlunun xüsusi yeri vardır. O, 1978-1983-cü illərdə ADU-nun Kitabxanaçılıq fakültəsində təhsil almışdır. 1978-1982-ci illərdə isə Azərbaycan LKGİ MK nəzdində fəaliyyət göstərən İxtira Yaradıcılığı İctimai İnstitutunda təhsil almışdır. 1991-1994-cü illərdə BDU-da əyani aspiranturada təhsil almışdır. 2003-cü ildə ABŞ-da (Blumiqton, İndiana) təsis edilmiş Amerika-Azərbaycan Təhsil və Mədəniyyət fondunun təsisçilərindəndir.

1984-1987-ci illərdə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, İctimai Elmlər üzrə Elmi İnformasiya Mərkəzinin Bibliografik tədqiqatlar və nəşrlər, daha sonra İnformasiya Sistemlərinin Avtomatlaşdırılması şöbəsi, baş laborant, 1987-1991-ci illərdə isə Kitabxanaçılıq fakültəsinin Bibliografiya kafedrasının, Bibliografik məlumat-axtarış sistemləri tədris laboratoriyasının müdiri, 1984-cü ildə “İttifaqneftməş” İstehsalat birliyinin “Neftməş” Xüsusi Konstruktor Bürosunun Elmi-texniki informasiya və patent bölməsi, mühəndis, 1995-2006-cı illərdə Kitabxanaçılıq fakültəsinin Bibliografiya kafedrasının müəllimi olmuşdur. 2006-cı ildən indiyə qədər Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin Bibliografiyaşünaslıq kafedrasında baş müəllim vəzifəsində çalışır. 2004-cü ildən bu günə qədər, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin Prezident Kitabxanasında çalışır. “Sahəvi bibliografiya” (ingilis dilində), “Azərbaycan kitabxanalarının bibliografik informasiya resursları”, “İqtisadiyyatın və ekologiyanın informasiya resursları”. “Normativ-texniki və patent sənədləri üzrə informasiya xidməti” adlı fənləri tədris edir.

Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının gənc müəllimlərindən biri **Nəbiyeva Namiyə İntiqam qızı** N.Nəbiyeva 2015-ci ildə Bibliografiyaşünaslıq ixtisaslaşması üzrə magistratura pilləsini fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir. Bibliografiyaşünaslıq kafedrasında əvvəlcə laborant vəzifəsinə təyin edilmişdir. O, elə həmin ildə dissertanturaya qəbul olmuş və hazırda “Elektron bibliografik fəaliyyət: Nəzəri-metodik aspektlərinin tədqiqi (Azərbaycan materialları əsasında) mövzusu üzərində çalışır. Ona pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Nadir İslam oğlu İsmayılov və ABŞ İndiana Universitetinin professoru Debora Şou elmi rəhbər təyin olunmuşdur.

Nəbiyeva Namiyə İntiqam qızı 2014-cü ildə ingilis dili üzrə beynəlxalq sertifikat olan IELTS sertifikatını almışdır.

N.Nəbiyeva hazırda kafedrada müəllim vəzifəsində çalışır, ingilis və azərbaycan bölmələrində mühazirə, məşğələ və laboratoriya dərsləri aparır.

N. Nəbiyeva 3 elmi məqalənin və 7 tezisnin müəllifi olmaqla müxtəlif Respublika və Beynəlxalq Elmi Konfransların iştirakçısı olmuşdur.

Kafedranın gənc üzvlərindən olan **Xudiyeva Vəzifə Hüseynağa qızı** 1997-ci ildə Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin əyani şöbəsini bitirib. O, 2016-cı ildən "Bibliografiyaşünaslıq" kafedrasında baş laborant vəzifəsində çalışır. Həmin ildən dissertantdır. "Əli Bəy Hüseynzadə irsinin bibliografik tədqiqi" mövzusunda elmi-tədqiqat işini yekunlaşdırmaq üzrədir. Onun elmi rəhbərləri f.f.d A.Ə.Kəngərli və dos. N.İ.İsmayilovdur. Müntəzəm olaraq dövrü mətbuatda məqalələr, publisistik yazılarla, Respublika və Beynəlxalq səviyyəli konfranslarda məruzələrlə çıxış edir. Bir kitabın və 20 elmi məqalənin və tezisnin müəllifidir. Ailə, Qadın və Uşaq problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Cümhuriyyətin 100 illiyinə həsr etdiyi "Cümhuriyyətə işıq saçan qadınlar" araşdırmayazı müsabiqəsinə məqalə ilə qatılmış və məqalə seçilərək Araşdırma Yazı Toplusuna daxil edilib. Kafedrada saat hesabı qaydada məşğələ və laboratoriya dərsləri aparır.

Müstəqillik illərində kafedranın tədris və elmi həyatında kadr hazırlığının mühüm nailiyyətlər əldə edilmişdir. Belə ki, 1997-ci ildən kafedrada Bibliografiyaşünaslıq ixtisaslaşması üzrə magistr hazırlığına başlanılmışdır. Aparığımız araşdırma göstərir ki, bu ixtisaslaşma üzrə təhsil alan magistrantlar elm, təhsil və mədəniyyət sahələrində müvəffəqiyyətlə çalışırlar.

Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biri də beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsində aparılan işlərdir. Bu əlaqələrin ilk elementləri hələ ötən əsrin 50-ci illərindən sonlarında yaranmışdır. Professor M.D.Eyxonqoltsun elmi məsləhətçiliyi ilə Zöhrab Əliyevin namizədlik dissertasiyasını müdafiə etməsi buna parlaq misaldır. Bu proses XX əsrin 70-80-ci illərində daha intensiv xarakter almışdır. Bu əlaqələrin yeni səviyyəyə qalxmasında keçmiş ittifaq miqyasında fakültənin dekanı A.Xələfovun sahə elmi və tədris dairələrində nüfuzunun artması ilə əlaqədar olmuşdur.

Bəhs edilən dövrdə Litva Dövlət Universiteti və Moskva Dövlət Mədəniyyət İnstitutunun görkəmli alimləri ilə münasibətlərin qurulması fakültənin şöhrətini artıran səbəblərdən hesab olunmalıdır. 80-ci illərdə kitabxanaçılıq təhsili üzrə ölkə miqyaslı tədbirlərin Bakı Dövlət Universitetində keçirilməsi də prof. A.Xələfovun xidmətləri kimi qeyd olunmaqla yanaşı, dövrün görkəmli bibliograf alimlərinin kafedranın fəaliyyəti, kollektivi ilə tanış olmasına və gələcəkdə onların dissertasiya işlərinin Moskvada müdafiə edilməsində heç şübhəsiz mühüm rol oynadı. Müstəqillik illərində bu münasibətlər davam etmiş, fakültədə yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanmasında rus alimləri, o cümlədən, professorlardan O.P.Korsunov və Y.S.Zubov TF Karatqina yaxından iştirak etmişlər.

Məlumdur ki, hər bir sahədə elmi mühitin formalaşmasında xüsusi dövrü nəşrlərin müstəsna rolu vardır. Kitabxanaçılıq-informasiya sahəsi üzrə əsaslı dövrü nəşr 1970-1980-ci illərdə çar olunmuş Bakı Dövlət Universitetini "kitabxanaşünaslıq və bibliografiya" seriyasıdır. 10 il müddətində çap olunan bu se-

riyada bibliografiya sahəsində onlarla məqalə çap olunmuşdur. Seriyanın yüksək elmi- nəzəri səviyyədə çap olunmasında onun baş redaktoru professor A.Xələfovun xüsusi əməyi olmuşdur.80-cı illərdə seriya mövzu məcmuələri ilə əvəz edilmişdir. Azərbaycanda müstəqillik illərində bibliografiyaşünaslığın inkişafında 1997-ci ildən bu günə kimi çap edilən Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya (Təsisçisi və baş redaktoru professor Xəlil İsmayilovdur) və 2010-cu ildən çap olunan kitabxanaşünaslıq və informasiya (Təsisçisi və baş redaktoru professor A.Xələfovur) jurnallarını ixtisasın simasını müəyyən edən əsas atributlardan hesab etmək olar.

Müasir dövr beynəlxalq münasibətlərdə yeni yanaşmalar tələb edir. Bibliografiyaşünaslıq kafedrası hazırda ABŞ-ın İndiana Universiteti, Litva Milli kitabxanası, Moskva və Sankt-Peterburq Mədəniyyət və İncəsənət universitetləri, Lvov Milli Texniki kitabxanası ilə, o cümlədən bir sıranıfuzlu beynəlxalq və regional analitik informasiya mərkəzləri ilə əlaqələr saxlayır.

Kafedranın fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biri də tələbələrin istehsalat təcrübələrinin təşkili və keçirilməsidir. Qüvvədə olan Dövlət Standartına görə sonuncu semestr bütünlükdə istehsalat təcrübəsinə həsr olunur. Ölkənin iri kitabxanalarında təşkil edilən bu təcrübələr gələcək məzunların peşə kompetensiyasının formalaşmasında və əmək bazarında layiqli yer tutmasında mühüm rol oynayır. Məlum həqiqətdir ki elmin inkişafı bilavasitə onun informasiya təminatı ilə üzvi şəkildə bağlıdır.

Məlumdur ki, hər bir kafedrada gənc tədqiqatçıların yetişdirilməsində tələbə elmi dərnəkləri mühüm rol oynayır. Bu baxımdan bibliografiya kafedrası yaranandan onun nəzdində eyni adlı dərnək yaranmışdır. Mübaligəsiz demək olar ki, kafedranın elmi-pedaqoji heyətinin bütün üzvləri ayrı-ayrı dövrlərdə məhz həmin dərnəyin ən fəal üzvləri olmuşlar. Hazırda dərnəyin rəhbəri dosent Sima İsmayilovadır.

Beləliklə, Bakı Dövlət Universitetinin Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının fəaliyyət göstərdiyi 50 ildən artıq bir dövrü yekunlaşdıraraq belə nəticəyə gəlmək olar ki, kafedra kiçik kollektivlə işə başlamış 70-80-ci illərdə özünün formalaşma dövrünü keçirmiş, müstəqillik illərində tədris fənlərinin və kadrların sayı artmış, bibliografiyaşünaslığın tədqiqat obyektini genişlənməmiş, yeni tipli gənc kadrların kafedraya cəlb olunması sistemi yaranmışdır. Hesablamalar göstərir ki, ölkəmizdə bibliografiyaşünaslıq istiqaməti üzrə 20-ə yaxın dissertasiya işi müdafiə edilmişdir. Bu işlərin hazırlanması, aprobeşiyası və müzakirəsində kafedra mühüm rol oynamışdır. Son illərdə kafedranın elmi potensialı xeyli yaxşılaşmışdır. Hazırda 8 nəfərdən ibarət olan kollektivin 20-yə yaxın monoqrafiya, tədris ədəbiyyatı, 100-dən çox elmi məqaləsi çap olunmuşdur.

Tarixə dönməz nəzər saldıqda məlum olur ki, istər kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin yaradılması və istərsə də onun ayrı-ayrı kafedralarının təşkilində professor Abuzər Xələfovun polu həlledici olmuşdur. O, Kafedraların yaradılmasını ümumi işin tərkib hissəsi hesab etmişdir. Onun yaradıcılığı ilə dərinədən tanış olanlar yaxşı bilir ki, ilk əsərlərindən başlayaraq bibliografiya

işinə həmişə yüksək qiymət vermiş, onu elmi informasiya fəaliyyətinin bünövrəsi hesab etmişdir. İkinci tarixi bir həqiqəti də söyləməyi özümə mənəvi borc bilirəm ki, bibliografiyaşünaslıq istiqaməti üzrə müdafiə edilən elə bir dissertasiya işi yoxdur ki onun mövzusunun müəyyən edilməsində, müzakirəsinin təşkilində və müdafiəsində professor A.Xələfovun həlledici xidmətləri olmasın. Belə bir faktı xüsusi olaraq qeyd etməliyəm ki, müstəqillik illərində kafedra üzrə təşkil edilən dissertasiya işlərinin müdafiəsində Abuzər müəllim ixtisaslaşdırılmış müdafiə şurasının sədri kimi həmişə xeyirxah və tələbkar mövqedə olmuşdur.

Ədəbiyyat

1. Xələfov.A.A. Azərbaycanca ali kitabxanaçılıq təhsili.-Bakı:BDU nəşriyyatı,1998.-110 s.
2. Xələfov.A.A. Azərbaycanca kitabxanaçılıq təhsilinin inkişafı.-B.:Maarif,1987.-137 s.
3. Ağayeva.X.T. "Azərbaycanda pedaqoji elmlərin bibliografik informasiya təminatı: tarixi, müasir vəziyyəti və təkmilləşdirilməsi yolları".
4. Bayramova.İ.Z. "Azərbaycan Respublikasının regionlarının kitabxana-bibliografik informasiya təminatı sistemi:müasir vəziyyəti və perspektivləri (2000-2012-ci illər) (Gəncə-Qazax, Quba-Xaçmaz, Lənkəran iqtisadi regionlarının materialları əsasında).
5. Əliyev.Z.H. Azərbaycan bibliografiyasının tarixi:Dərslik/redaktoru: N.İ.İsmayılov.-Bakı:Bakı Universiteti nəşriyyatı,2007.-190 s.
6. İsmayılova.S.P. Azərbaycanca ədəbiyyatşünaslıq sahəsində mütəxəssislərin bibliografik informasiya təminatı sisteminin vəziyyəti və təkmilləşdirilməsi yolları (1965-2000-ci illər).
7. İsmayılov.N.İ "Təbabət üzrə məhəlli kitabxana-bibliografiya ehtiyatlarının inkişafı, müasir vəziyyəti və təkmilləşdirilməsi yolları (Azərbaycan materialları əsasında)".
8. Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsi-60: Bibliografik məlumat kitabı.-B.:BUN, 2008.-273 s. (S.Sadıqova ilə birlikdə).
9. Rasim Əhməd oğlu Kazımov [Mətn] bibliografik göstərici/ tərt.-red.: Kəmalə Məmmədova.-Bakı: Elm, 2017.-100 s.
- 10.Sadıqova S.A. Abuzər Xələfov: Bibliografik məlumat kitabı.-B.:Nağıl Evi nəşriyyatı, 2011.-342 s.
- 11.Sadıqova S.A "Azərbaycan mətbuatının (kitab və dövri nəşrlər) bibliografik repertuarı: tarixi, müasir vəziyyəti və perspektivləri (1959-2000-ci illər)".